

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglas po ceniku •

Beograd, 15 decembar 1939

God. X • Broj 50

„Zabluda i obmana tjesnogrudnih zanešenjaka!“

Tim poraznim rečima je osudio nedavni zaključak o promeni imena Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, niko drugi nego njen prvi pretsednik i saosnivač, F. Rački. I pored furtimaškog »isključenja javnosti«, glas velikog rodoljuba je toliko jak, da će i kroz pokoljenja grmeti protiv pigmejskog pokušaja da se demantuju velikani, ponavljajući značajne reči, kojima je Akademiju, god. 1867. otvorio:

»Misao koja je Jugoslovensku akademiju osnovala, je ta: da ona bude ognjištem književne radnje južnih Slovena, ne bi li se s vremenom u njoj sjedinili i sakupili traci, koje sada šalje duševna moć plemena hrvatsko-srpskog, slovenskog i bugarskog. Ova misao, sjedinjujuća jugoslovenska plemena, vodiće sveudilj našu akademiju, poput ognjena stupa u toj pustinji, te će je čuvati od zabluda, obmana i opsjene.« — A njeno ime (jugoslovensko) jest kamen spoticanja samo za protivnike naše narodne zajednice i tjesnogrudne zanešenjake!»

Obmana, koja je nedavno izvedena, protiv uzvišene volje Štrosmajera i Račkog, pretstavlja samo bednu i prolaznu osvetu reakcionarnih ultramontanaca, nad ova dva velika katolička prelata, zato što su primerom pokazali, da sveštenstvo mora da radi u jugoslovenskom i slobodarskom duhu, i što su njihovu rabotu time osudili, kao furtimaštvo. Mržnja protiv njih je takva, da je u krugovima oko »Hrvatske straže« i skovana ova zabluda i obmana, koja je, kao i svaka opsen, prolaznog karaktera, jer će misao Štrosmajera i Račkoga sjati i onda, kada se za »tjesnogrudne zanešenjake« neće ni znati, sem kao za — hulitelje!

Da i ne govorimo o meritornom pitanju, da li su gospoda akademici uopšte vlasni da, protiv izričite volje legatora i društvenih pravila, menjaju ono što je bitno u Akademiji, nepravilnost zaključka se vidi i iz izveštaja »Hrvatske straže« koja kaže, da je »prof. Frangeš bio bolestan i da je telefonski omogućio kvorum«; što je protupravno, jer se telefonski ne može učestvovati na sednicama i glasati. Ali »Hrvatska straža« ide i dalje, pa veli, da je »u redovima onih, koji su za prijedlog glasali, sve do zadnjeg časa postojao ne baš mali otpor«; što znači da je na slabije vršena bog zna kakva presija, i da takvi, koji su se »u zadnjem času« dali slomiti, nisu pozvani da glasaju ni o tome, da li treba podvornika akademijinog otpustiti, a kamo li da menjaju ono, što su Štrosmajer i Rački označili kao večito.

Koliko osećaju svoje herostratstvo, vidi se i po tome, što su ga izveli »uz isključenje javnosti« i što se nigde ne spominju imena tih čuvenih »rivala« Račkog i Štrosmajera!... A baš bi vredilo da se znaju, pogotovo kad je onaj, koji je zaista svetskog glasa, Ivan Meštrović, odlučno ustao protiv te obmane, a odlični akademici jugoslovenske orijentacije, kao što su Dr. Vouk, Dr. Tučan, Dr. Kasumović itd., nisu uopšte hteli da tom sablažnjivom činu prisustvuju.

Šta će sada, međutim, sa Štrosmajerovom darodavnicom, koja je uzidana u temelje Akademije, i u kojoj se izričito kaže, da je »Akademija sredotočje, u kom se imaju stjecati i sjediniti svi bolji umovi, hrvatski, srpski, slovenski i bugarski, da vijećaju, kojim bi se načinom imala najpreče stvoriti jedna knjiga na slovenskom jugu«? — I šta će sa pravilima Akademije, koja je jednodušno potvrdio Hrvatski sabor, god. 1861, a u kojima se još izričito kaže, da je »svrha Jugoslavenske akademije njegovanje znanosti na slavjanskom jugu, među Hrvatima, Srbima, Slovencima i Bugarima, u narodnom duhu i u zajedničkoj prosveti«?... Hoće li čitav arhiv i svu istoriju Akademije spaliti, samo da zatru trag jugoslovenskoj misli, koja bi iz samog pepela Akademije progovorila?!

Uzalud g. Bazala pravda stvar time, što u Beogradu postoji srpska, a u Ljubljani slovenačka akademija, kada se zna, da je čitava stvar montirana samo zbog mržnje na jugoslovenstvo! Mi bismo prvi podupirali akciju da sve akademije u državi budu jugoslovenske. Beogradska akademija je, međutim, stvorena u drugim prilikama, pa je, kao poluzvanična ustanova nezavisne Kraljevine Srbije, morala i u naslovu da ima naslov države; dok bi se ljubljanska akademija verovatno zvala jugoslovenskom, da je, umesto pred godinu dana, osnovana g. 1918, i da joj je dao ime Janez Krek. Zagrebačka akademija može, naprotiv, da se ponaša, da je osnovana sa širim programom i sa daljim vidicima, što joj ipak ne bi smetalo da bude u prvom redu hrvatska, kad već postoje srpska i slovenačka akademija. Cilj frankofurtimaške kampanje je, međutim, u uništenju Štrosmajerovog i Račkovog duha akademije, njihovog širokog slovenstva, slobodarskog jugoslovenstva, naprednog hrvatstva i visoke humanosti, umesto čega treba da se u njoj zacari »hrvatstvo« koje glorifikuje gotski razizam i generala Sarkotića, i koje traži da rečnik akademije potpuno odvoji hrvatski jezik od srpskog, kao što smo to već objavili u jednom od prošlih brojeva.

Znamo pouzdano, da se i sam pretsednik HSS, g. Dr. Maček, više puta izrazio protiv menjanja imena Jugoslavenske akade-

Krsna slava Kraljevskog doma

Povodom Krsne slave Nj. V. Kralja i Kraljevskog doma. Sv. Andreje Prvozvanog, održana je 13 decembra u Dvorskom hramu na Dedinju služba božija, uz činodještvovanje Nj. Sv. Patrijarha. Službi su prisustvovali Nj. V. Kralj Petar II i Nj. Kr. Vis. Knez Namesnik Pavle i Knežinja Olga. Posle službe Božije izvršeno je rezanje slavnog kolača, koje su izvršili Nj. V. Kralj, Nj. Kr. Vis. Knez Namesnik i Knežinja Olga, i pešački redov Kraljeve garde, Bojković. Povodom Krsne slave bile su ceo dan izložene dvorske knjige, u koje su se upisali pretsednici svih vlasti i udruženja, a među njima i pretsednici Saveza Sokola K. J., te mnogobrojno građanstvo.

Mudre reči i pouka iz njih

Potpretsednik vlade, Dr. V. Maček je, u nedavnoj izjavi dopisniku »Pester Loyda« podvukao, da su »oni koji su potpisali sporazum, stvorili Jugoslaviju po drugi put; i to juku, na zdravoj osnovi i jedinstvenosti«. A na nedavnoj sednici »Gospodarske sloge« u Zagrebu, — odgovarajući seljaku Petroviću, koji je tražio da se prodaja stoke u inozemstvu poveri isključivo »Gospodarskoj slozi«, — g. Dr. V. Maček je kazao:

»S obzirom na današnje stanje u svijetu, mi sami ne možemo nigdje istupiti kao faktor. Mi vidimo kako pored naših očima nestaju male zemlje, kako ih zoblju, kao što purani zoblju kukuruz. U mojoj izjavi, koja je ovih dana izašla u mađarskim novinama, rekao sam, da nije dovoljno da se udružuje Hrvati i Srbi, nego je potrebno da se gospodarski udružimo i sa Mađarima i sa Rumunima, kako bi zajednički mogli konkurirati drugima«.

Sve lepe i pametne izjave, ma koliko da mi mislimo, da je prvo stvaranje Jugoslavije, cementirano krvlju i radom najboljih, bilo toliko jako, da je dosta bilo ispraviti greške, koje su docnije stvorene.

A što se druge izjave tiče, u njoj ima toliko mudrosti, da bi smo bili zahvalni g. Dr. Mačeku, kad bi odredio, da se ona iz dana u dan seje među narod u Banovini Hrvatskoj. Naravno ono o »nestajanju malih zemalja«, i tome kako ih »zoblju purani«; zatim o »udruživanju Hrvata i Srba«, i o tome, da »ne može svako istupati u svetu, kao zaseban faktor«. Jer kad bi takva mudrost počela da se seje, onda bi mnoge zablude bile odstranjene, a time i mnoge preteranosti i mržnje zbrisane. I onda bismo se, za sve ostalo, lakše sporazumeli...

U poslednjem času čitamo i izjave g. Dr. Mačeka, u beogradskoj Patrijaršiji, pune oduševljenja za Štrosmajera i njegovo slovenstvo i jedinstvo, pa i za njih mislimo isto: U narod sa takvim mislima, protiv tuđinske propagande, mržnje i razdora!

mije, ne sigurno zato, što je manji Hrvat od raznih Buća i Šimraka, već zato što ima veće poštovanje prema svetlim tradicijama Hrvata, pa i prema činjenici, da su Hrvati imali primat jugoslovenstva. Zato i ne možemo da verujemo, da se i takva mišljenja mogu »u poslednjem času« menjati, niti da će hrvatski ban uzeti na sebe odgovornost, da poništi ono, što je Hrvatski sabor, iz g. 1861, — u kom su sedeli najjači pretsednici hrvatskog preporeda, — jednodušno stvorio.

Naš narodni program

Sokolski narodni program počiva u svoj širini i u svim bitnim delovima na načelu uzgoja pojedinca, kao sastavnog dela narodne celine, i na načelu demokratizma, koji ne dopušta da se isključi ma ijedan pripadnik naroda od tekovina ovog uzgoja, jer pruža svakome u jednakoj meri jednaka vaspitna sredstva, te pokazuje i otvara svakome iste puteve rada, napora i poštovanja, prema istim idealima i ciljevima.

Temelje ovom narodnom programu udario je već sam Tirš. On je u svoje uzgojno delovanje, u temelje telesne, moralne i duhovne kulture posadio koren narodnog programa, koji u svojim delima znanstveno razglaba, tako da je taj program svakome pristupačan i razumljiv. Taj program delimo u tri stepena, koji su međusobno tako povezani i tako ovisni jedan o drugome, da ne dopuštaju nikakvo preskakivanje ili preduhitivanje: narod očuvati, narod ojačati i narod podignuti.

Tek iz ovih triju komponenata sastoji se, i tek njima je zajednična, kulturna visina naroda u najširem značenju reči. Samo tako se može graditi samostalnost naroda, njegova materijalna i moralna snaga, samo tako može da bude zajedničen normalan razvojni put njegove aktivnosti na svakom poprištu javnog delovanja, put razvitka i napretka njegova duha. Samo tako može provesti narodnu dušu svest o vlastitoj vrednosti i moći, samo tako može narod da stekne veru u samog sebe, poštovanje prema samome sebi, upoznavanje samog sebe, može se otrešiti svih stranih i neprijateljskih uplija, može ceniti svojstva, značenje i vrednost svojih telesnih, moralnih i duhovnih snaga. Pojedinaac se mora ponositi što pripada svome narodu, koga on obogaćuje bogatstvom svog duha i svoje zemlje i leči ga i zdravog ga čuva zdravljem svoje krvi i svog srca. Samo tako dolazi ponosna svest, koja usrećuje: Državljanin sam, nacionalista sam, Soko sam, čovek sam! — Ne od krova prema zemlji, već od zemlje prema krovu zidamo svoje sokolske domove: iz dubokih nizina nesvesti prema visinama državljanskog ponosa i radinog, kreposnog života!

Ono što odlučuje u borbi za opstanak, — kaže Tirš — što zovemo život, odlika je celog značaja, jeste zdravlje i sigurnost narodnog života. Ovde ne važi vanjska pomoć, ovde pre svega brani, čuva i pobeđuje napor i vlastita težnja.

Najpre moraš biti sam svoj, a tek zatim postani vlasništvom drug'h. Ne igračka i slamka u rukama drugih, već izgrađen karakter i potpun čovek u zajednici svijui! Ne biti ispod ičije pete, već u istom redu sa svima, čiji korak teži prema napretku! Ne prema zemlji oborenih očiju, već uzdignuta čela prema

svetlosti i protiv vihora! Ne ponizno i ropski skučen u nesvesti iza kućne ograde, već samosvesno uspravan, gledajući u širinu svega što je dobro, lepo, plemenito, da s onim što stekneš, ukrasiš i uzdigneš svoj dom! — Ali za to je potreban uzgoj, potreban je neprekinut, naporan, ustrajan rad, potrebna je borba, teška do iscrpljenja, a ujedno je potrebna i borba, puna pobuda i elana, sa svima neprijateljima u nama samima i sa svima onima izvan nas: plemenita borba za plemenite ciljeve! Najpre očuvati, zatim ojačati i konačno podignuti narod! To je program sokolskog uzgojnog, nacionalnog i državljanskog nastojanja.

Život pojedinca i život naroda jeste borba za opstanak u utakmici svih kulturnih i naprednih naroda pogledom na sve tekovine kulture i civilizacije. Ni mi Jugosloveni ne možemo bezbrižno da gledamo, da nas na putu napretka preću drugi narodi. Naša briga mora biti, da pazimo, kakvo ćemo i koje mesto zauzeti među narodima Evrope. U pousuđivanju položaja svih naroda izvan nas, moramo mi Jugosloveni, u interesu svoje države i u interesu ugleda svog naroda, upoređivati napredak i razvitak vanjskog sveta s vlastitim napretkom i razvitkom, ako hoćemo — a to hoćemo! — u brat-skim vezama i odnosima s ostalim slovenskim Sokolstvom, u stalnoj i trajnoj spremnosti, zauzeti ono mesto, koje odgovara našim snagama: želimo u kulturnu zajednicu čitavog čovečanstva! — Samo u ovome treba tražiti i samo tako možemo da tu-mačimo poznatu krilaticu, da ide naš put od Jugoslovenstva u Slovenstvo, a odatle u čovečanstvo.

Svu svoju snagu moramo upraviti u pravilnu radinost, koja je postavljena na dva temelja: na temelju slobode i na temelju discipline.

Koga je uzgojila sokolska vežbonica i ko je zadahnut nacionalnim duhom, taj priznaje pravo na opstanak, kako sebi tako i drugima, samo u narodnoj celini, unoseći u nju iz sebe i iz svoje slobodne volje ono, što mu je dala sloboda, u sticanju tekovina i disciplina u čuvanju i deljenju stečenoga. On gradi, stvara, brani i usavršava: izvršuje u punoj svesti odgovornosti sokolski narodni program.

Suzdržavanje od bezobzirne sebičnosti! S budućnošću naroda obogaćujem budućnost čovečanstva, jer radim za njegov neograničeni napredak! I ja prihvaćam borbu, koja nam se nameće prema svemu, što ometa napredak. To je sveta borba protiv studeni u srcu i tmini u razumu, jer protiv i unatoč svim zabludama i predrasudama razmata se barjak pravde i večite istine!

Kako radimo po ovim smernicama zato, da sokolski narodni program postane meso i krv u korist narodne celine i celine otadžbine, uvereni smo, da je sokolski uzgojni rad potreban našem narodu i našoj domovini. U tome velikom konceptu naše delatnosti sve su intrige, klevete i laži podlih duša tako niske, da naš čovek, koji je izgrađen i koji gleda daleko, s prezirom prelazi preko njih na dnevni red svog životnog programa.

E. L. Gangl

Sokolstvo u Banovini Hrvatskoj je oduševljeno proslavilo Dan Ujedinjenja

Ovogodišnji Praznik Ujedinjenja proslavljen je tako svečano u čitavom jugoslovenskom Sokolstvu da smo iz mnogobrojnih izveštaja, koje smo dobili o tome, i nakon onih koje smo objavili u prošlom broju, izvukli samo najbitnije, da bar u glavnim crtama izvestimo naše čitaoce o nepokolebljivom duhu Sokolstva, baš u današnjim teškim prilikama.

Medu tim izveštajima naročite pažnje su vredni oni iz Banovine Hrvatske, koji gotovo svi ističu, da je proslava Dana Ujedinjenja baš ove godine, okupila oko sebe veći broj ljudi nego ikada i sa još većom odlučnošću nego ranije, i pored pretnji i šikaniranja protivnika.

Tako i treba, i našoj braći u Banovini Hrvatskoj svaka čast!

Sokolci u Dubrovniku izdali su za Dan Ujedinjenja proglas, kojim su pozvali članstvo i prijatelje jugoslovenske misli da dostojno proslave taj dan. Uz Sokole, u proslavi su učestvovala i sva nacionalna društva. Predviđena je i bakljada ulicama, ali je zabranjena po policiji. Na dan proslave održana je svečana sednica, na kojoj je veći broj novog članstva položio zakletvu, posle čega su Sokolci sa ostalim građanstvom pošli u impozantnoj povorci sa muzikom do Pila, gde su položili lovorove vence na reljef-spomenik Kralja Petra i dubrovčana, palih za oslobođenje. Vatren govor održao je kapetan **Niko Papa**. Ogromno mnoštvo sveta dalo je oduška svojim osećanjima, spontan manifestacijama za naše ideale. Drugi dan priredena je svečana akademija, na kojoj su naročito uspehli nastupi sestara i diletanata, zaslugom sestre Marije **Mozetić** i br. **Segedina**. U komadu je nastupio i poznati dubrovački glumac, **Bogdanović**. Sokolana je bila dupke puna.

Vrlo lepo su proslavili 1. decembra Sokolci u selu **Sudurad**, kod **Dubrovnika**. U oči dana bila je rasvetljena obala i Sokolski dom, a seoska muzika svirala je dugo u noć. Sutradan održana je svečana sednica, kojoj je prisustvovao veliki broj seljana. 3. decembra priredena je svečana akademija. Naročito su se svideli vežbe naraštajki i alegorijska slika »Venac slave«. Posle programa deljeni su darovi školskoj deci.

Uprkos svima protivnostima, sokolske jedinice župe Split proslavile su Dan Ujedinjenja vrlo svečano. Tako je sokolsko društvo u **Milini**, iako mu je bila povorka zabranjena, priredilo svečanu sednicu, akademiju i dečiju zabavu, koje su bile pune do poslednjeg mesta i u većem oduševljenju nego ikada. Predavanje br. starešine bilo je popraćeno burnim manifestacijama za narodno i državno jedinstvo. Izveden je i Nušićev komad, »Protekcija«. Mnoge kuće su bile okićene državnim zastavama.

I sokolska četa u **Ložiću**, župa Split, proslavila je ovaj dan svečani je nego ikada. U oči dana priredena je zabava koju su meštani posetili u velikom broju uprkos pretnjama. Također je lepo bila posećena svečana sednica, koja se završila manifestacijama za Sokolstvo i jugoslovenstvo. Veći deo sela je bio iskićen jugoslovenskim zastavama.

Sokolci u **Kaštel Sućurcu** proslavili su 1. decembra najsvečanije. U oči dana bila je rasvetljena obala i vežbalište, a kuće okićene zastavama. Pucanjem iz prangija meštani su pozdravili osvit Dana Ujedinjenja. U punoj crkvi pevao je društveni zbor, posle čega je formirana povorka sa zastavama i muzikom »Glazbarskog sklada« iz Kaštela Novoga, koja je prošla selom uz pucnjavu petardi i klicanje Kralju i Jugoslaviji. Održana je svečana sednica, polaganje zaveta novog članstva, i akademija. Nastupile su sve kategorije. Izvedena je tragedija »Stražmeštar klišanin«, koja je ostavila dubok utisak.

Sokolstvo Sušaka proslavilo je Prvi decembra sa većim oduševljenjem nego ijednom do sada. To se najbolje videlo na akademiji koja je i po izvedbi i broju posetilaca bila jedna od najuspešnijih, baš obzirom na poznate prilike. Starešina **br. Perović**, održao je zanosan patriotski govor, a prikazan je i film o sletu u Sušaku, u julu o. g.

Po ovoj priredbi se videlo, da sve pretnje i progone ne mogu slomiti čelični karakter sušačkih Sokola. A što je nadasve utešno, to je golem broj omladine, koji je prisustvovao proslavi.

I sokolsko društvo u **Kraljeviću**, župa Sušak, proslavilo je Dan Ujedinjenja svečanom sednicom, pre koje je

članstvo prisustvovalo, blagodarjenju u crkvi i defileju vojske, kojoj je građanstvo oduševljeno klicalo. Posle podne održana je akademija sa brojnim tačkama. Prisutni, koji su priredbu, uprkos pretnjama, posetili u velikom broju, srdačno su manifestirali za Sokolstvo.

Sokolsko društvo Gerovo, župa Sušak, priredilo je na Dan Ujedinjenja zabavu, čiji je prihod bio namenjen u korist kuhinje siromašnih daka. Iako je svrha bila humanitarna, protivnici Sokola pokušali su odvratiti meštane da ne prisustvuju priredbi, ali u tome nisu uspeali, pa je rezultat zabave, premašio sva očekivanja.

Sokolsko društvo Plaški, župa Karlovac, proslavilo je 1. decembra svečanom sednicom, kojoj su prisustvovali gotovo svi meštani. Govor starešine **br. J. Stepanova**, srdačno je pozdravljen, klicanjem Kralju i Jugoslaviji. Pevački zbor otpevao je skladno himnu.

Sednicu su počastili svojim prisustvom i članovi generalštabne komisije, koja se nalazi u Plaškom, na čelu sa generalima, **Mihajlom Bodijem** i **Dragoljubom Živanovićem**. Također su prisustvovali i svečanoj akademiji, izrazivši se vrlo pohvalno o radu plaščanskih Sokola.

Sokolsko društvo u Šibeniku je, i pored šikanacija protivnika, proslavilo svečano praznik Ujedinjenja. Na svečanoj sednici u sokolskom domu uzeo je učešća toliki broj članstva i prijatelja, da više nije bilo mesta, a na večernjoj akademiji odaziv je bio odličan i osuđivanje za sokolsku stvar neumanjeno. Varoš je bila iskićena velikim brojem jugoslovenskih zastava, ma da su se protivnici pretili i u noći pocepali, ili mastilom uprljali, sve plakate sokolskog društva za proslavu Prvog decembra. Zanimljivo je, da niko od vlasti nije prisustvovao svečanoj sednici, ma da su bili pozvani, niti se u školama održala uobičajena proslava. Postupak sa sokolskim plakatima, izazvao je negodovanje kod sveg pristojnog građanstva. Inače je Sokolskom društvu bila zabranjena javna povorka.

U **Sinju** su Sokolci, sa rodoljubivim građanstvom, svečano proslavili 1. decembra. Svečanu sednicu otvorio je starešina, **br. B. Tripalo**, a novi članovi su položili zavet.

2 o. m. održana je akademija sa

12 tačaka. **Br. Josip Boko**, prosvetar, održavao je prigodno predavanje. Vežbe je pratio vojni orkestar, pod dirigovanjem kapelnika **br. S. Ilića**. Vežbe su izvedene vrlo uspešno, zaslugom prednjačkog zbora i načelnika **br. M. Sierakiewicza**. I pored toga što su nam protivnici uništili plakate i pretili, sokolana je bila ispunjena brojnom publikom, koja je oduševljeno aplaudirala vežbačima.

Sokolsko društvo Duga Reša održalo je 26. XI. dva predavanja u okviru idejne škole:

»Historija Sokolstva« (br. Čapek Drago) i »Sokolstvo u današnjici« (br. **Kraus Ladislav**). Posle predavanja razvila se vesela čajanka.

30. novembra održalo je društvo svečanu sednicu na kojoj je bila pročitana savezna poslanica pred 164 sokolskih pripadnika. Zavet je položilo 28 članova i članica.

U subotu, 2. XII. održalo je društvo »Slavenski ples« na kojemu je bilo, uz veliki broj članova i građanstva, također i oko 70 članova i članica u narodnim nošnjama iz svih krajeva naše zemlje.

Sokolci na **Rabu** su i ove godine svečano proslavili Dan Ujedinjenja, ma da im je bila zabranjena manifestaciona povorka, koju su svake godine priredivali. U Sokolskom domu održana je svečana sednica i akademija, na kojoj se najviše istakla alegorična slika »Ujedinjenje« (sastav našeg br. načelnika **Bačića**), koju su odigrala muška i ženska deca, a glavnu ulogu **Seršić Vlado**. Istakla se i sokolska glazba koja je u ovoj godini pojačana i radi vrlo marljivo. Osim nekoliko iznimaka, svi su se članovi odazvali u najvećem broju, te je Sokolski dom ove godine bio dupkom pun članstva i rodoljubivog građanstva. To nam daje snagu da ustrajemo!

Prvi decembar u Kranju i Slovenjgradcu

Resposno je bilo pripremljeno i izvedeno praznovanje Ujedinjenja u Kranju. Na dopoldanski slavnostni zbor so prišli u odličnom številu članstvo, naraštaj in deca, številna javnost ter zastopniki skoro vseh uradov, vojske, društev in ustanov. Za uvod je spregovoril društveni starosta, ki je podčrtal pomen praznika. Med govorom sta položila odposlanca levorov venec na spomenik kralja Petra Velikega Osoboditelja, a ob zaključku je starosta častital priljubljenemu bratu, kapetanu **Milutinoviću**, h krstni slavi obmejnih čet. Na bizojavni pozdrav je bila poslana z

zbora bratska zahvala in izjava zvestobe bratu generalu **Toniću**, v Niš. Članstvu in naraštaju so bila razdeljena številna priznanja za njihove uspehe na sokolskih tekmah, posebno prirčne so bile častitke načelnici **s. Emici Pečnikovi**, in vrsti njenih mladih telovadk, ki so dosegle na tekmi za prehodni prapor Nj. V. kraljice Marije 2. mesto. Lepo število dece je bilo prevedenih v naraštaj in naraštaja v članstvo. Na slavnostnem zboru neizrečeno je izpopolnil društveni orkester, ki pod vodstvom **br. Gregorinčiča**, dovršeno igral.

Popoldne je bila telovadna akademija. Vseh 10 vrst skupno je zadovoljilo. Ženska deca je lovila metuljčke. Vaje je dobro pojmla in znala, zato je zapustila prav ugoden utis. Osmorica članov je bila dobra izvedena. Na visoki gredi so pokazale članice svojo odlično sposobnost in znanje. Ta točka je bila na akademiji gotovo najvrednejša. Parterna gimnastika članov je bila navzočnim nova stvar in je dosegla največje odobravanje. Nato je nastopila moška deca dosti odločno in brez zastoja, s skladbo: Mladi vojniki. Ljubka je bila osmorica ženskega naraštaja. Osmorica članov je bila spočetka prav dobra. S šestorico brata Polića je nastopil moški naraštaj. Dosti komplicirana skladba je bila vestno naštudirana. Zaključile so članice s sestavo na Chopinov valček.

Sokolsko društvo Slovenjgradec je s proslavo, posebno pa s svečano akademijo dokazal, da se zaveda svojega poslanstva na naši severni meji. Po službi božji se je vršila v veliki dvorani sokolskega doma svečana seja in zaobljuba članstva. Po pozdravu državne zastave je prosvetar, **Mrovlje Slavko**, prečital poslanico Saveza. Mala sokolica, **Železnikarjeva Cvetana** je pogumno deklamirala pesem o Jugoslaviji. O pomenu 1. decembra je v klenih in navdušenih besedah izpregovoril **br. starosta Ivan Rojnik**. Lep pogled je bil na ovo sokolsko četo ki je presegla ljubezen Jugoslaviji in našemu mlademu kralju Petru II. Lepo število Sokolič in Sokoličev je prestopilo iz dece v naraštaj.

Večerna svečana akademija se je vršila v nabito polni dvorani. Uvodoma je spregovoril o nalogah Sokolstva starosta, **Ivan Rojnik**, nakar je mladi sokolič, **Strnad Janezek**, pogumno deklamiral o sokolski hrabrosti. Nato so sledile precizno izvajane telovadne točke od naših najmlajših Sokolič in Sokoličev, pa do preizku je bila z udobravanjem sprejeta.

Slovenjgradski Sokol je lahko po vsej pravici ponosen na svoj uspeh. **Mrovlje Slavko**

Nacrt programa za veliki svesokolski slet, g. 1941 u Beogradu

Načelnništvo Saveza Sokola K. I. uputilo je načelnistvima svih sokolskih župa u zemlji nacrt programa za svesokolski slet, koji treba da se održi u Beogradu, u godini 1941, prilikom punoletstva Nj. V. Kralja Petra II i završetka Sokolske Petrove petoletnice. Nacrt je poslat na proučavanje župskim načelnicima, koji su se sastali na zboru, 3. decembra u Beogradu, pa su stvorili definitivnu odluku o tom nacrtu. U nacrtu programa nabačene su sve moguće priredbe, nastupi i utakmice, u najširem i maksimalnom obimu, dok će, međutim zavisiti o prilikama u svetu i o ostalim okolnostima, da li će taj maksimalni program, koji će već na zboru načelnika dobiti, verovatno, izvesne korekture, moći u celosti da se izvede.

Da, međutim, naši čitaoci vide, kakvi su lepi i dalekosežni planovi stvoreni u Saveznom načelnistvu za taj slet, koji treba da bude veličanstvena manifestacija odanosti Sokolstva i čitavog naroda svom ljubljenu Vladaru i svojoj nacionalnoj državi, Jugoslaviji, donosimo u glavnim crtama sadržinu nacрта:

IDEJNA OSNOVA SLETA

Na dan 6. septembra 1941. god. postaje naš mladi Kralj punoletan i preuzima vladarske poslove u svoje ruke. Sokolstvo priređuje u proslavu ovog značajnog događaja, kao krunu Sokolske Petrove petoletnice, svoj drugi svesokolski slet u Beogradu. Tom prilikom pozdravlja svog vladara izrazima odanosti i vernosti i zavetuje se da će svim snagama svojim raditi za dobro Kralja Naroda i Otađbine.

Zato treba da su sve sokolske priredbe tako telesno vaspitne kao i prosvetne, protkane ovom osnovnom idejom. To važi i za dekorativni i propagandni deo sleta. Sokolskom izložbom treba sletu dati nacionalno obeležje. Iz ovih idejnih osnova sleta treba izluštiti kratku rečenicu, koja će služiti kao sletska lozinka.

KALENDAR SLETA

1940. godina

a) Četvrtak 6. septembra 1940. g., počinje sletska godina. Iz Beograda polaze u sva sedišta župa, štafete koje nose jugoslovenskom narodu poziv na slet, a Sokolstvo pozivaju na intenzivan rad. Istoga dana upućuju se pozivi za dolazak na slet i stranim

gostima i eventualno puštaju se u promet naročite sletske marke. Uveče istoga dana sve jedinice obavezno da osvetle vrhove (pale kresove).

b) Nedelja, 1. decembra 1940. g. Po svim jedinicama u zemlji proslaviće se Dan Ujedinjenja na naročito svečan način.

1941. godina

c) Sreda, 1. januara 1941. ili prva nedelja u januaru. Sokolski muzički festival, koji prenose sve radio stanice u zemlji.

ž) 19. i 20. ili 25. i 27. januara sokoli će istaći državne zastave po svima istaknutim planinskim vrhovima. U prvom redu ovaj zadatak ispunice sokoli smučari.

d) U februaru mesecu održaće se priredbe u zimskim granama telovežbe i to smučarske utakmice i utakmice u klizanju.

e) Juni 1941 — sletski mesec.

f) 1—15. juna (Duhovi) srednjoškolski dani, dani dece i naraštaja.

g) 27. juna: Pomen izginulim.

Oko 6. septembra — glavni sletski dani.

h) subota 6. septembra 1941. god. Završetak sletske godine. Defileju vojske na Banjici, prisustvuju naročite delegacije iz svih župa, a u samom defileju uzima učešća odred sokola.

PREGLED PRIREDABA

Telovežbene priredbe

a) Štafete:

Štafeta koja polazi iz Beograda i nosi narodu poziv na slet;

Štafeta koja iz jedinica donosi u Beograd izraze vernosti i odanosti mladom Kralju.

b) Utakmice:

1. Opšte utakmice
2. Utakmice iz odbrambenosti
3. U zimskim granama
4. U prostim granama (lako atletici)
5. U vodenim granama
6. U vrhunskoj telovežbi
7. U takmičarskim igrama
8. U narodnim igrama
9. U podijumskim nastupima.

v) Nastupi:

- Sokolske dece
- Školske omladine
- Naraštaja
- Članstva
- Obaveznika obaveznog telesnog vaspitanja
- Škole za telesno vaspitanje
- Vojske i mornarice
- Gostiju.
- Telovežbene akademije
- Povorka za vreme sletskih dana (dece, školske omladine, naraštaja i članova)

ž) Defile Sokolstva na Banjici (jedan odred pešaka, velosipedista i konjanika)

2. Sletska scena: 1804—1941. (Prema idejnoj zamisli br. Krejčika)

3. Izložbe:

- a) Sokolska izložba
- b) telesno kulturna izložba (pedagoški, higijenski, fiziološki, građevinski i praktični deo)
- v) izložba našeg sela (Sokolstvo i selo, poljoprivreda, stočarstvo, pčelarstvo, zadrugarstvo itd.)
- g) razne druge izložbe — narodnih rukotvorina, domaće industrije, zanatstva, planinarstva.

4. Kongresi:

- a) Sednica Saveza Slovenskog Sokolstva
 - b) Sednica svih načelnika i načelnica (društvenih, okružnih i župskih) SSRJ
 - v) Kongres stručnjaka telesnog vaspitanja iz svih zemalja
 - g) Sednica FIG (i ženske komisije)
 - e) Kongres nastavnika telesnog vaspitanja
 - d) Razni drugi kongresi — le-karski, pedagoški itd.
5. Koncerti i pozorišne priredbe
6. Izleti:

Sokolstvo i druge organizacije u Banovini Hrvatskoj

Pišući o prenosu kompetencija na Banovinu Hrvatsku, »Hrvatski Dnevnik« je nedavno podvukao ovo:

»Što se tiče poslova tjelesnog odgoja, tu je najvažnije pitanje Sokola, koji može u Hrvatskoj imati punu slobodu rada, ali samo kao i ostala t. zv. viteška društva. On dakle ne može imati monopolan položaj, pa prema tome ne može ni biti državna ili poludržavna organizacija. On treba imati pravno isti položaj, kakav je imao prije 6 siječnja 1929 dakle ima biti organizacija po demokratskim principima. To je također mišljenje većine starih jugoslavenskih Sokola, koji su se povukli iz te organizacije, upravo zato jer s njezinim sadašnjim uređenjem nisu zadovoljni. Tada će Sokol živjeti samo od svoje snage kao i sve druge organizacije.«

Mi smo već nekoliko puta kazali, da Sokolstvo nije nikad želilo nikakav monopolisani položaj, pa da taj položaj u stvari i nema. Zar bi moglo da se događa protiv Sokolstva ono što se radi u Banovini Hrvatskoj i Dravskoj, kada bi taj položaj bio »monopolisan«? ... I zar, naprotiv, sve to što se događa u tim krajevima, gde je Sokolstvo izloženo napadajima i progonoima, ne pokazuje obratno, — da su monopolisane druge organizacije, kao što je »Hrvatski Junak«, »Seljačka zaštita«, »Gradanska zaštita«, »Zveza Fantova« itd., — dok je naprotiv Sokolstvo često stavljeno i izvan zakona? ... Odnos Sokola prema državi praktično se uvek ograničavao na to, što je Sokol primao izvesnu novčanu potporu od države, koja je i opravdana i razumljiva, kada se zna, da Sokolstvo, u građanskom, rodoljubivom, fizičkom i predvojničkom vaspitanju stanovništva, vrši mnoge poslove koji su u skladu sa državnim potrebama i koje bi morala da vrši država. A potporu od države primaju gotovo sva naša sportska, viteška i ostala udruženja, pa i hrvatska. Zar, uostalom, »Hrvatski Junak« i »Seljačka zaštita« ne primaju sada isto takvu potporu od Banovine Hrvatske i od autonomnih tela, ma da se ne bave predvojničkom narodno-odbrambenom obukom, a većim delom ni fizičkim vaspitanjem? I zar nije više nego li čudno, kad »Hrvatski dnevnik« prigovara Sokolstvu, kao »poludržavnoj organizaciji«, kada se zna, da je u Banovini Hrvatskoj jedna čisto privatna organizacija, kao što je »Seljačka zaštita«, stvarno upotrebljena kao državna organizacija, pa čak i kao vršilac policijske službe?

Ponovo velimo, da naši članovi u Banovini Hrvatskoj ne traže nikakav monopol, ali će smatrati nez-

akonitošću i povredom demokratskog principa, ako se taj monopol dade drugim organizacijama. Sokolstvu nisu potrebni saveti, da bude organizovano na demokratskim principima, jer je ono uvek bilo takvo i nikad ni jedna njegova uprava nije došla drukčije, nego slobodnim glasanjem. Sokolstvo, međutim, traži odlučno i to, da mu se »puna sloboda rada u Hrvatskoj«, o kojoj tako lepo govori »Hrvatski dnevnik«, ne prizna samo na papiru, već i u stvarnosti, te da mu se pruži isto tako puna zakonska zaštita, protiv tvornih napadaja i progona.

Druge međužupske utakmice u Osijeku

17 decembra održaće se u Osijeku II međužupske utakmice naraštaja i članova, na spravama i u prostoj vežbi. U želji da se podigne interes i nivo telovežbe na spravama, kod članova i naraštaja, održavaju se svake godine utakmice između župa Beograd, Zagreb, Novi Sad, Sarajevo, Bjelovar, Tuzla i Osijek, a ove godine pozvane su još Banja Luka i Petrovgrad.

Takmiče se u vrstama po 6 takmičara, najbolji članovi i naraštaji, u obavezanim vežbama na vratilu, razboju, krugovima, konju sa hvataljkama, preskoku preko konja bez hvataljki i u prostoj vežbi koja je sastavljena po uzoru na međunarodne proste vežbe. Utakmice se održavaju uvek pred Božić, zato što je potrebno da takmičari, posle završenih opštih utakmica u letu, imaju odmah gradivo za vežbanje, kako bi ostali u dobroj kondiciji. Sastav vežbi kvalitativno odgovara za naraštaje onima za Savezno prvenstvo naraštaja, a za članove, onima za Savezni viši razdeo (Kraljev mač).

Takmiči se za trajno prelazne darove, srebrne lovor vence. Prošle godine pobedila je vrsta članova sokolske župe Beograd, i vrsta naraštaja Sokolske župe Beograd (Zemun-Matica). 26 i 27 novembra održan je u Osijeku tečaj za sudije, koji će suditi na utakmicama, a na kome su bile zastupljene župe, Beograd, Zagreb, Sarajevo, Novi Sad, Bjelovar i Osijek. Od strane saveznog načelnštva prisustvovao je brat, Bogner Josip. Na tečaju su sudije praktično vežbali u sudnju, kako bi postigli što veću ujednačenost.

Prošle godine takmičilo se 10 vrsta naraštaja i 6 vrsta članova, pa se ni ove godine, i pored nepovoljnih prilika u Hrvatskoj Banovini, neće broj vrsta smanjiti. Da spomenemo kao primer župu Zagreb, koja je prijavila dve vrste članova, i dve vrste naraštaja, dakle još jedanput toliko kao lanske godine. To je dokaz visoke svesti i borbenosti. Isto tako i župa Bjelovar prijavila je jednu vrstu naraštaja, što također pokazuje snažnu volju da se, i pored ometanja, ne zaostane u radu.

Već prošlogodišnje utakmice, koje su odlično uspele, pokazale su da je zamisao takmičenja među župama vrlo korisna. Od ovih takmičara može se očekivati da će istrajniji postepeno ulaziti u našu međunarodnu vrstu: primer brata Momčilovića, iz Osijeka, koji je posle lanijskih međužupskih utakmica ušao u vrstu koja se takmičila protiv vrste bugarskih »Junaka«. A prelaskom ovih naraštaja u članove dobićemo dobre i izradene takmičare. Šteta je samo, što se i ostale župe ne grupišu i ne organizuju slične utakmice! U tom slučaju, nakon utakmica pojedinih župa ili pokrajina, mogle bi se jedanput godišnje sastati pobedničke vrste svih grupa, za prvenstvo vrsta i pojedinaca.

Mislim da nije potrebno dokazivati koliko bi koristi od takvog rada imalo Sokolstvo. Tada bi imali veliki izbor takmičara za sastav naše međunarodne vrste, kao što to imaju Nemci, Švajcarci itd.

Svakako, takav rad treba obilno da bude potpomognut u prvom redu od župa i Saveza. Zato je potrebno da

Br. Radmilo Grdić, novi glavni sekretar Saveza SKJ.

Izvršni odbor Saveza Sokola K. J. je, zaključio da za glavnog sekretara Saveza Sokola K. J. uzme jednog od najpoznatijih i najagilnijih sokolskih radnika u našoj zemlji, br. Radmila Grdića, dosadašnjeg glavnog urednika »Jugoslovenske pošte« u Sarajevu.

Brat Radmilo Grdić nastupa svoju dužnost ovih dana, i mi ga najsrdačnije pozdravljamo, znajući ko-

liko su njegove sposobnosti odličnog organizatora i sjajnog publiciste, u stanju da dadu razmah sokolskoj aktivnosti unutar samog Saveza, i u čitavoj našoj organizaciji. Brat Grdić je poznat kao odličan pisac i kao izrazit nacionalist, pun smisla za socijalnu pravdu i neumoran u sejanju sokolske nauke i jugoslovenske ideologije. U župi Sarajevo bio je najneumorniji organizator, govornik, osnivač sokolskih četa itd. U članu, kojim se uredništvo »Jugoslovenske pošte« prašta od svoga dosadašnjeg šefa, kaže se:

»Novi položaj g. Grdića daje tim sposobnostima mogućnosti da se afirmišu na mnogo široj osnovi i sa daleko više sredstava i autoriteta. Svi koji poznaju njegovu preduzimljivost, široke koncepcije i radinost, vjeruju da će i Sokolstvo i nacionalna akcija osjetiti blagodatne rezultate njegovog dolaska na taj važan i istaknuti položaj u našoj najvećoj nacionalnoj organizaciji.«

Nedelja Sokolske štampe

Nedelja sokolske štampe, otvorena je prošle nedelje u čitavoj Jugoslaviji, ponajviše predavanjima, u kojima je iznet naročito značaj sokolske štampe. U mnogim jedinicama priređene su i izložbe sokolske štampe, na kojima su izloženi svi sokolski listovi i oni, koji povoljno pišu o Sokolstvu.

Nedelja sokolske štampe traje do 17 decembra, pa još jednom poručimo braći da provedu živu akciju za širenje »Sokolskog Glasnika« i časopisa »Soko«, te ostalih sokolskih listova.

Sokolska župa Zagreb je razvila naročito živu delatnost za propagandu sokolske štampe, a naročito za širenje »Sokolskog Glasnika«. U svojim okružnicama, župa Zagreb kaže, da se »Sokolski Glasnik« u današnjim teškim vremenima naša dostojno na braniku sokolske misli:

»Protiv sebe, protiv svog patriotizma i protiv Sokolstva, ljueto se ogrešuje svaki onaj Soko, koji nije pretplaćen na »Sokolski Glasnik«, ako mu je to ikako moguće!«

Sokolsko društvo Četinje svečano je otvorilo, 10 decembra, nedelju sokolske štampe, uz vrlo uspešno izložbu sokolskih listova. Svečanost je otvorio prosvetar društva, Stevan Bokan, a brat Lazar Dorđević je govorio o važnosti sokolske štampe. Povedena je akcija, da se sakupi što više pretplatnika za »Sokolski Glasnik« i časopis »Soko«.

se za iduću godinu, u budžetima načelnštva župa predvide izvesne sume za rad na podizanju telovežbe na spravama.

J. Bogner

Praznik Ujedinjenja u ostalim sokolskim jedinicama

Sokoli iz Pančeva, pored akademije o kojoj smo javili u prošlom broju, priredili su i svečanu sednicu u svetosavskom domu, na kojoj je održao predavanje br. Vasilije Lukac, prosvetar, dočim je na akademiji govorio o značenju dana br. Vasa Ivanović, zamenik starešine. Obe priredbe bile su sjajno posećene.

Na prvodecembarskoj akademiji u Velikoj Kikindi, sakupljeno je, na predlog br. starešine, Dr. P. Bojanica, 700 dinara za socijalni fond. Program akademije morao je biti ponovljen 3 o. m., za naraštaj i decu, u prepunoj Sokolani.

U Novoj Crvenki, našoj nacionalnoj oazi na severu, priredila je sokolska četa, u oči Dana ujedinjenja, bakljadu kroz selo. Seljani su rasvetlili prozore, a kuće svećano iskitili. Na sam praznik održana je svečana sednica, koju su u velikom broju posetili kolonisti dobrovoljci i ostali meštani. Predavanje s. Sofije Govorčin bilo je toпло pozdravljeno. Na večernjoj akademiji pozdravio je prisutne br. S. Radulović, učitelj. Obilan program svideo se brojnim gledaocima, napose raznovrsne vežbe i pevanje br. Koljanovića, uz gusle. Lepo je izveden i komad »Gazda Živko«, posle čega se razvila zabava.

I Sokoli u Horgošu priredili su u predvečerje 1 decembra bakljadu kroz selo, manifestirajući za Kralja i Jugoslaviju. Na sam praznik održana je svečana sednica, na kojoj su govorili braća D. Volić, starešina i N. Ivačković. Novi članovi položili su zakletvu, posle čega se razvilo narodno veselje. Na večernjoj akademiji učestvovali su sve kategorije članstva i oduševile veliki broj gledalaca. Prosvetar, br. Krivokapić održao je predavanje o značenju dana. Društveni diletanti izveli su III čin Čapekovog komada »Matija« i još par manjih komada.

Sokolsko društvo u Bitolju proslavilo je na najsvečaniji način Dan ujedinjenja. U oči dana priređena je bakljada sa muzikom na čelu, a ujutro je održana svečana sednica, na kojoj je uzelo uspelog učesnika pevačkog društva »Kajmakčalan«, sa horovima bogoslovije i gimnazije. Uveče je održana akademija sa biranim programom, pred velikim brojem gledalaca. Priredjen je i vatromet. Uz Sokole, uzela je učesnica u proslavi i naša narodna vojska, ne samo u Bitolju, već i u ostalim mestima na teritoriji Vardarske divizije. Sokolskim priredbama prisustvovao je i komandant divizije, general K. Adamović, sa većim brojem generala i oficira, te predstavnici svih vlasti i društava u Bitolju.

U Kneževu, župa Osijek, svečano je proslavljen naš najveći praznik 1 decembra. Sokolsko društvo održalo je svečanu sednicu, pre podne, i uveče akademiju. Obe priredbe bile su posećene vrlo dobro, a program izveden je na opšte zadovoljstvo, naročito tehnički deo. Brat Simonović, potstarešina, održao je predavanje o značaju dana. Prisutni su dali dokaza svome rodoljublju, što je od velikog značaja za ovo granično mesto.

Ni jugoslovenska i sokolska Boka nije htela da zaostane za ostalim našim krajevima u proslavi obljetnice ujedinjenja. Naročito je svečana bila proslava u Kotoru. Pune crkve pripadnika obeju veroispovesti opet su dokazale koliko Kotorani i Bokelji vole Jugoslaviju. To je posvedočila i svečana sednica, i akademija na kojoj su govorili br. starešina i prosvetar br. Domančić, a koju je, pored Sokola, posetio i ogroman broj građanstva, oduševljeno manifestirajući za Jugoslaviju. Uveče je prošla ulicama bakljada, u kojoj su, uz Sokole, učestvovali vojnici i ostalo građanstvo u lepom broju.

Sokoli u Beloj Crkvi, u prisustvu predstavnika svih organizacija i o-

gromnog broja građana, proslavili su Prvi decembar svečanom sednicom i akademijom. Na akademiji govorio je prosvetar br. B. Pavičević, saslušan velikom pažnjom. Program je bio sastavljen od najlepših vežbi, tako da je publika tražila da se svaka vežba ponovi.

Za izvedeni program mnogo truda su uložili: načelnica s. S. Mihajlović i njena zamen. s. Nikofoforov, zatim načelnik br. K. Bura, br. Z. Novotni i br. Roknić. Poseta je bila veća nego ranijih godina.

Sokolsko društvo Trebinje na vrlo svečan način proslavilo je Prvi decembar, taj najveći praznik u jugoslovenskoj istoriji.

Posle blagodarenja održana je svečana sednica u Oficirskom domu, koju je otvorio starešina Vlado Popović, istakavši važnost istorijskog dana. Sokolić, brat Kadir Pašić, recitovao je pesmu »U sokolskom domu«, saveznu poslanicu pročitao je brat Fazlić Hamid, a zatim su položili zavet novi članovi. Mnoge su se oči otvorile gledajući, kako nove snage odvažno pristupaju narodnoj zastavi, da joj se zakunu na vernost. Brat Drobniaković recitovao je pesmu »Našim neprijateljima«, ostavivši jak utisak. 3 decembra održana je svečana zabava, na kojoj je brat Stanišić Bajo, pukovnik, održao predavanje o značaju Prvog decembra. Ostali program je bio sastavljen od raznih ritmičkih vežbi i recitacija. Bile su veoma aklimirane simbolične vežbe »Veče na školju« i »Jugoslaviji«, koje su izvodili muški naraštaj i članovi. Obe ove vežbe sadržavale su u sebi umetnički izražaj duboke vere u budućnost, Jugoslaviju i Slaviju.

Pozorišni komad: »Hej, Sloveni« kazivao je prisutnina kako je teško biti porobljen i plen drugih naroda. St. O. Stanković

Pokrajinske smučarske utakmice Saveza Sokola K. J.

Načelnštvo Saveza Sokola raspisuje Pokrajinske smučarske utakmice, i to: 1) Za severozapadne sokolske župe, na teritoriji Sokolske župe Kranj u mesecu januaru 1940 i 2) za jugoistočne sokolske župe, na Kopaoniku, 20 i 21 januara 1940.

I na jednim i na drugim utakmicama takmičiće se članovi, članice, muški i ženski naraštaj Saveza Sokola, u sledećim smučarskim granama:

I Članovi: 1) Patrolno trčanje na 10 km sa gađanjem (tročlanske patrole); — 2) Veleslalom; — 3) Skokovi sa skakaonice.

II Članice: 1) Šafeta 4 × 2 km; — 2) Veleslalom; — 3) Smuk na 1 i po 2 km, sa visinskom razlikom oko 100 m za početnice.

III Muški naraštaj: 1) Veleslalom; — 2) Patrolno trčanje na 4 km, sa gađanjem vazdušnom puškom (tročlanske patrole); — 3) Skokovi sa skakaonice.

IV Ženski naraštaj: 1) Veleslalom na stazi za članice; — 2) Šafeta 4 × 1 km; — 3) Smuk za početnice na stazi za članice.

Prve Pokrajinske smučarske utakmice za severozapadne sokolske župe organizovaće sokolska župa Kranj i odrediće tačan datum održavanja. Na ovim utakmicama treba da učestvuju sokolske župe: Banja Luka, Bjelovar, Celje, Karlovac, Kranj, Ljubljana, Maribor, Novo Mesto, Split, Sušak, Šibenik, Varaždin i Zagreb.

Druge Pokrajinske smučarske utakmice za jugoistočne sokolske župe na Kopaoniku, organizovaće Stručni odbor Saveza SKJ, u zajednici sa župom Beograd. Na njima treba da učestvuju sokolske župe: Beograd, Četinje, Kragujevac, Mostar, Niš, Novi Sad, Osijek, Petrovgrad, Sarajevo, Skoplje, Tuzla i Užice.

Prijave za Prve pokrajinske smučarske utakmice treba slati Sokolskoj župi Kranj, do 1 januara 1940, a za druge na Kopaoniku, treba slati Načelnštvu Saveza SKJ, do 10 januara 1940. Sve ostale upute biće izdate na vreme. I. Sedlaček.

- a) Na Avalu i Oplenac
- b) Na Kosovu
- v) Na naše more
- g) Na naše planine
- 7) Pomen vidovdanskim herojima.

Nacrt opisuje, zatim, u pojedinostima program takmičenja, za koga smatramo da je prerano, da ga već sada objavimo, dok ne bude definitivno utvrđen. Taj program predviđa opšte utakmice, utakmice u prostim granama (lakoj atletici), utakmice u vodenim granama, utakmice u vrhunskoj telovežbi, i utakmice u takmičarskim igrama. Konačno su uzeta u obzir i takmičenja u narodnim igrama, a eventualno i u horskom pevanju, lutkarskim nastupima itd.

Nacrt prelazi, iza toga, na program sletskih nastupa, u kome su predviđeni dečiji dani, srednjoškolski dani, naraštajski dani, članski dani i dani vojske.

Medu predradnje za slet predviđa se održavanje tečajeva za obradivanje sletskog programa, održavanje župskih sletova, kao probe za slet, te izgradnja potrebnih objekata za sletске priredbe, kao što je sletišta (koje će moći da primi 6.000 vežbača, podizanje sokolskog planinskog doma na Kopaoniku, izgradnja plivačkog bazena u Beogradu itd.

Niz konkretnih činjenica na odgovor „Obzoru“

Mi smo već u prošlom broju »Sokolskog Glasnika« odgovorili zagrebačkom »Obzoru« na njegovu tvrdnju, da »Sokolski Glasnik« nije mogao da iznese »ni jedan konkretan primer« o oduzimanju sokolskih domova i sokolske imovine, niti o proganjanju i otpuštanju Sokola u Banovini Hrvatskoj. U tom odgovoru smo izneli niz konkretnih podataka, koji su nam pali prvi na pamet, dok je međutim »Obzorova« tvrdnja izazvala toliko zgražanje u našoj javnosti, da su nam već mnoga društva uputila nove podatke, kojima nas mole da poslužimo »Obzor«, kad već želi »konkretno primere«.

Tako nam npr. iz Zagreba pišu, da sokolski dom Kustošija-Vrapce, još uvek nije vraćen zakonitom vlasniku, već ga drži Seljačka zaštita, te da je Sokolski dom u Dugom Selu oduzet sa strane opštine, i dat na upotrebu »Hrvatskom Junaku«. Što se otpuštenih tiče, navodimo činovnika Gradskog poglavarstva, Gačešu, koji je na ispitu bio prvi u rangu, ali je ipak otpušten samo zato što je Soko. Gradski poverenik g. Starčević mu je izričito priznao, da je dobar činovnik, ali da su Dr. Reberski i ostali tražili da bude otpušten. Iz Suzora su otpušteni: Marijan Maržan, načelnik Sokola II, nakon šest godina službe; Vjera Sakulj, načelnica Sokola II, nakon pet godina službe; zatim Božidar Hafner, Klement Brusić, Franjo Ristić, Ivan Vranješ, Josip Zaninović i Branko Rokavec, samo zato što su Sokoli. — Penzionisan je Dr. Ante Mudrinić, direktor Okružnog ureda, zato što je zamenik starešine Sokolske župe. — Ing. Ribić, direktor Električne centrale, otpušten je nakon 19 godina službe, bez prava na penziju. Otkazana je služba Petru Vukičeviću, načelniku Sokolskog društva Zagreb II, koji je bio namešten u Gradskom poglavarstvu; a kao Sokoli otpušteni su i Jovo Maloša, Petar Jurić, itd. Otpušten je i Sužnjević Ivan u Sisku, a Mato Rubinić, školski nadzornik za srez Zagreb i stari učitelj, prenešten je na seosku školu u Rude kod Samobora, za kaznu što je Soko. To je samo nekoliko imena, a da ne i ne spominjemo one mnogobrojne Sokole, koji su, prisiljeni pretnjama i šikanacijama, sami morali napustiti samoupravnu, ili državnu službu.

Iz Vrgorca nam, kao odgovor »Obzoru«, pišu da je tamo već dva puta bio izvršen atentat na Sokolanu, koja je poslednji put potpuno demolirana, tako da je Sokolstvu nanešena ogromna šteta. Ali zlikovci još ni danas nisu pronađeni. Međutim je u Duvanskoj stanici u Vrgorcu počelo masovno otpuštanje Sokola. Sem šefa, koji je odmah premešten, otpušteni su bez ikakvog razloga činovnici, P. Gašpar, M. Raos, Tonka Bobanac, kao i svi radnici Sokoli. Na pošti u Vrgorcu premešten je dugogodišnji sokolski radnik Mate Franić, a otpušteni su Iva Trlin, J. Franić i J. Jelina.

Iz Šibenika nam pišu, da je na prostore sokolske čete u Banji bilo izvršeno više napada, tako da su polupani prozori i tabla, skinuta zastava itd. Nakon toga su protivnici priredili manifestaciju kroz selo i kame-njem napali kuću Šime Hrabrova, u kojoj su se nalazila samo deca, i teško je oštetili. Ti isti junaci su na imanju starešine, Šime Pedišića, posekli sve trešnje i pri tom pucali iz revolvera, preteći se Sokolima.

Iz Sinja nam javljaju, da su tamo bili pocepani svi sokolski plakati za Prvi decembar; da je bio zagađen ulaz u stan brata Trojanovića, da je rulja napadala sokolske naraštaje, tra-gajući im značke i bijući ih; te da je čitava varoš bila izlepljena napisima, uperenim protiv Sokola, najsramotnije sadržine. Sokolski plakati za Prvi decembar bili su pocepani i zamrljani i u mnogim drugim krajevima, a naročito u Šibeniku.

Iz Staroga Grada nam pišu da je, bez ikakvog razloga bio otpušten opštinski nameštenik, Prošper Vranjican, samo zato što je, još od pre rata, bio

jedan od osnivača Hrvatskog Sokola i što se borio za hrvatstvo i jugoslovenstvo Starigrada protiv Italijanaša, čiji sinovi, kao tobožnji Hrvati, gospodare sada tamošnjom opštinom.

Iz Čakovca doznajemo, da je otpušten iz gradske elektrane zamenik načelnika i jedan od najboljih vežbača, br. Emil Krnoul. Zatim su otpušteni braća Andrija Rob, društveni statističar, do sada inkasator elektrane, gradski podblagajnik Šime Fio, prednjak i blagajnik sokolskog društva, a vredni školski nadzornik i zamenik starešine, br. Đuro Poropat, premešten je za običnog učitelja u selo Senkovec. Ovakve postupke prema sokolskom članstvu osuđuju i sami pristalice vladajuće partije, i svi poštenji građani, ali takav je kurs!

Iz Biograda na Moru nam pišu, da je od tamo bio premešten Dragan Marković, jedan od najagilnijih sokolskih radnika; a sem toga su premešteni i članovi Sokola: S. Marinović geometar, J. Poznanović, Stanko Magić, te dva rodjena Biogradinina, Anaro Pericarić, i Branko Šeat. — Otpušteni su sa državne ergele, ovi članovi Sokola: Ivica Milačić, Srećko Lukačić, Danilo Magić, Mijat Zelić, Petar Hesko, Dušan Lončar, Fabijan Imre, Nikola Bukarica, i Paško Zolović. — Priznaće nam i »Obzor«, da je, za malu varošicu, kao što je Biograd, to i suviše duga lista...

Iz Dubrovnika nam pišu, da je od tamo premešten prosvetar dubrovačkog Sokola, brat Radović, a rešen je službe odmah nakon Praznika ujedinjenja, na kome je održao rodoljubiv govor.

To su samo nove činjenice, i samo iz nekoliko mesta, a da ne govorimo o starim, kao što je paljevina doma u Betini itd. I zato poručujemo još jednom »Obzoru«: Čim ne bude napadaja, nećemo ni pisati o njima. I zato će najbolje učiniti, da ne brani ono što se odbraniti ne da...

BALKANIJADA U ANKARI

Javljajući da će se sledeća Balkanijada održati u Ankari, bugarski listovi pišu, da je Italija odučila, da i njena lakoatletska reprezentacija uzme učešća na Balkanskim igrama, pošto je, nakon zauzeća Albanije, i Italija postala balkanska država. Zvanično se još o tome ništa ne zna.

Deseti broj časopisa „Soko“

Danas je izašao deseti broj revije »S O K O«, organa Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, za sokolsku prosvetu, telovežbu i naraštaj, koji obuhvata 52 strane, sa mnogo lepih slika u tekstu. Broj za decembar ima ovaj nadasve bogat i zanimljiv sadržaj:

Snaga a ne sila — (Uredništvo); — Socijalno načelo Sokolstva — (Radmilo Grdić); — Dom Sokolov, pesma — (E. L. Gangl); — Sokolska beseda na dan Ujedinjenja — (Jovanović Radovan); — Tyršev nauk in narodno-obrambno delo — (Pahor Drago); — Jugoslovenski sokolski pisci — (Maks Kovačić); — Promena imena Jugoskavenske akademije; — Ni narodnu pesmu ne ostavljaju na miru; — Braća Trček i Jeraš.

Telesno vaspitanje

O sistemu vaj, pri katerih je treba već telovadcev (Dr. V. Murnik); — Sokolski prednjak (M. Vojinović); — Zaključci iz naših smučarskih utakmica (Majnik F.); — Misli k imenju (Trček St.); — Grada za vežbanje članova na spravama (S. T. + Š.); — Proste vežbe za vežbovne časove žena (Joža Trdina); — Ujedinjenje (J. Žic); — Knjige i listovi (Z. Polić).

Sokolska prosveta

Zamašna akcija za voćarstvo (D. B.); — Sokolska pomoć (R. A.); — Sokolsko pozorište (Živ.); — Istorija pozorišta (Živ.); — Pozorište s lutkama (M.); — Nova lutkarska igra; — Sprovođenje Petrove petoletke (J. U.); — Sokolstvo služi celini (U.); — Prosvetni odbor SSKJ; — Beleške; — Nove knjige.

Sokolski naraštaj

Naše narodno edinstvo (Hotko Sl.); — Život i literatura (Tabaković I.); — Život u svjetioniku (I. Mileta); — Najvećemu dobrotniku sok. omladine v spomin (Horvat R.); — »I ti ćeš biti Soko« (Zivanović S. Čed.); — Stari Perast i čudan postanak njegovog otočića (S. Svoboda); — Naši pesnici (Matešić J., I. Tabaković, Ljubomira, St. Mutibarić); — Radovi našeg naraštaja (Drag. Nešić); — Križaljke.

PRETPLATA JE SAMIH 45 DINARA GODIŠNJE; A NARUČUJE SE: ADMINISTRACIJA »SOKO«, BEOGRAD, POŠT. FAK 342. — RAČUN POŠTANSKE ŠTEDIONICE BR. 57.686.

Iz slovenskog sveta

POLJACI, ČESI I SLOVACI

Pretsednik poljske vlade i zapovednik poljske vojske u Francuskoj, general Sikorski uputio je nedavno vojnu zapoved svoj poljskoj vojsci, u kojoj kaže, da se u predevečerje rata sa Nemačkom na poljskom zemljištu saorala znatna skupina Čeha i Slovaka, sa ciljem da se bori sa Poljacima, za zajedničku stvar. Ta skupina je bila priznata za češkoslovačku legiju, pouzapovedništvo jednog od najboljih čeških generala, Prhale. Ta legija je ostala verna svojoj reči, pa se i sada mnogi od nje, zajedno sa svojim zapovednikom, nalaze u Francuskoj, da se sa Poljacima bore za zajedničku stvar »Zbog toga osećam potrebu — veli general Sikorski, — da u ime poljske vojske izrazim zahvalnost našoj češkoj braći. Čehoslovačka legija u Poljskoj pokazala se zaslužna za oba naroda, otvorivši time put za oratsku saradnju, u sreći i nesreći«.

Istovremeno je general Sikorski uputio pismo generalu Prhali, u kome mu izriče zahvalnost i veru u uspeh oratstva između Poljaka i Čehoslovaka. »Čehoslovenski Boj«, koji izlazi u Parizu, veliča u uvodnom članku bratstvo češkoslovačkog i poljskog oružja.

ČESI I SLOVACI U INOSTRANSTVU

»Čehoslovenski Boj«, koji izlazi u Parizu, objavljuje naredbu Čehoslovenskog narodnog odbora, o opštoj mobilizaciji svih Čeha i Slovaka, koji žive u inozemstvu. Objavu su potpisali svi članovi odbora, Česi i Slovaci.

Pretsednik Čehoslovačkog odbora u inozemstvu, Dr. Beneš, uputio je preko londonskog radia apel češkoslovačkoj javnosti u otadžbini, u kojemu je poziva, da se neda zvesti od provokacija, već da čuva narod i njegov život do dana konačnog obračuna.

STANJE U OKUPIRANOJ POLJSKOJ

Poljska vlada u Francuskoj javlja, da su se u okupiranoj Poljskoj formirali jaki četnički odredi, koji operišu protiv nemačke vojske, naročito u Karpatima i na gornjoj Visli. Zbog toga su Nemci bili prisiljeni, da nekoliko divizija pošalju iz Slovačke u Poljsku. — »Times« javlja, da u okupiranoj Poljskoj preti glad i da je broj izbeglica u Varšavi svaki dan veći. Zaliha je nestalo, a cene skaču fantastično.

Iz češko-moravskog protektorata

U prvoj polovini decembra je više nemačkih zvaničnih ličnosti posetilo Prag. Tako npr. Dr. Ley, kome je priredjen svečani doček na gradskoj većnici u Pragu i na Staromjetske nemjesti. Dan docnije došao je sam Konrad Henlein, što je opet dalo prilike za velike manifestacije, jednako kao i kod dolaska šefa nemačkog telesnog vaspitanja, Baldura von Širaha. Dr. Ley je u svom govoru naročito podvukao, da je Prag bio sedište nemačkih careva, a Konrad Henlein je istaknuo zadovoljstvo, što u historijskoj praškoj većnici odzvanjaju zvuci nemačke himne.

Međutim je najznačajniji zbor, održan na Staromjetskom Namjesti, 3 decembra, a na kojemu je poznati vođa Sudetskih Nemaca, Frank, održao govor, pun opomena za Čehe. U tom govoru je pozvao sadašnju češku vladu, u Protektoratu, da uzme na znanje, da su Češka i Moravska za sva vremena pripojene Nemačkoj i da Česi treba da se oslobode svih istorijskih laži, iluzija i legionarskih ideologija. Da češka vlada i češke vode treba da napuste dvostruku igru i dvosmislene reči i da počnu da govore tako, da to bude u duhu nemačke države. Češki narod treba da zna, da se godina 1918 neće nikada vratiti i da će samo Nemačka napraviti red u novoj Evropi. Ma koliko da se čini, da ima sličnosti između današnje situacije i one god. 1918, ne može nikako da uskrse Čehoslovenska republika. Česi treba da znaju, da nemačka država nije isto što i Habsburška monarhija, protiv koje su mogli da stvaraju zaveru. Nacionalsocijalistička Nemačka ima najjaču i najodlučniju vladu na svetu i Česima se pruža poslednja prilika, da to razumeju. Pošto se nalazimo u ratu to ćemo svim mogućim sredstvima ugušiti svaku podzemnu zaveru, otpor ili demonstraciju. Ko je protiv nas, toga ćemo razneti.

U tom smislu vrši se akcija na češke političke ličnosti i na štampu, da zauzmu gledište protiv rada češke emigracije. »Prager Zeitungsdienst« je objavila nedavno oštar članak protiv Beneša, koga su morali da prenesu svi praški listovi. — Ukinuta je i autonomija praške opštine, pa je, 11 decembra, dosadašnji primator, Dr. Kapka, postavljen za komesara, a Nemač, Dr. Pfizner za zamenika. Međutim, ni jedan akt komesarov ne važi, ako ga ne potpiše i zamenik; što znači da je komesar zapravo Dr. Pfizner.

Iz Budimpešte stižu vesti, da i sama prividna autonomija protektorata dolazi u pitanje i da je predsednik češke vlade, Elijaš, pokušao pobeći aeroplanom, ali da je zaustavljen. Sad, međutim, javlja DNB, da je Elijaš teško bolestan i da mora da ide na odsustvo, a zamenice ga g. Havelka, koga emigrantski krugovi napadaju da je sklon Nemcima.

Prema informacijama emigrantskih krugova u Parizu, postoji plan, da se sadašnja češka vlada u Protektoratu potpuno podvrgne nemačkim zahtevima, ili da bude zamenjena. Za zamenu bi imala da posluži grupa, nazvana »Radni front« koja je sastavljena od fašističke skupine »Vlajka« i od arijske narodne jednote. Grupa ima znak, beli kukasti krst na zelenom polju, a voda koji je nedovršeni student medicine, Jan Rys, koji u svom programu podvlači da je g. Hitler spasitelj arijske civilizacije i češkog naroda, pred uništenjem što su mu ga spremali masoni i demokracija. Postoji namera, da se stranka »Narodni sručenstvi«, kojoj pripada današnja češka vlada, pozove da sarađuje sa ovom grupom, pod uslovom da Narodni sručenstvi dade jasne izjave o odnosu prema Nemačkoj i prema nacionalsocijalizmu, te prema akciji za uspostavu češkoslovačke samostalnosti. Ne pristane li na to, onda bi vlast preuzeo Radni front, koji bi uzeo energičan stav protiv ostalih. Francuska štampa tvrdi, da je, kao posledica tog plana, došla nedavna izjava predsednika češke vlade u Protektoratu, g. Elija-

ša, što bi značilo, da sadašnja vlada radije pristaje da dade tražene izjave, nego li da narod prepusti na milost i nemilost grupice fašista oko Radnog fronta. Izjava g. Elijaša predstavlja odgovor na pitanja, koja mu je postavio urednik Nemačkog novinskog ureda, a koja se odnose direktno na odnos Praga prema Berlinu i prema zapadnim silama, te na akciju g. Beneša i češkoslovačkih legija u inozemstvu. Međutim, fašistički krugovi tvrde, da su sve te izjave samo odgovori na pitanja nemačkih agencija, dok naprotiv nikakva izjava nije data iz vlastite inicijative.

U vezi s time, emigrantski krugovi u Parizu misle, da se već traži naslednik Dr. Haha, te da se, kao kandidat nemeću, bivši ministar Ježek, bivši ministar spoljnih poslova Hvalkovski i ministar propagande, Havelka. Emigrantski krugovi tvrde da su, zbog svoga držanja, to danas tri najnepopularnije ličnosti u Češkoj. Prema tim vestima, neki od ove trojice bi trebao da izda dekret o mobilizaciji u protektoratu, koga Dr. Haha neće da objavi.

»Baseler Nachrichten« javlja iz Berlina, da naredba o zatvaranju čeških visokih škola ima za cilj, da češku omladinu otrgne od intelektualnih poslova i da je prisili da se posveti samo fizičkom radu, a naročito u fabrikama. — Francuski listovi javljaju, da je na Olšanskom groblju u Pragu, otkrivena tajna emisiona stanica, koja je bila skrivena u jednoj grobnici. — »Čehoslovenski Boj« javlja, kao karakteristično, da su češke zemlje »poplavljene ruskim emisarima, koji agituju naokolo, da će Čehoslovačka biti slobodna do proleća«. List javlja, da u mnogim tvornicama rade eksperti i oficiri iz Rusije, a nacionalsocijalisti su osnovali 150 kurseva za učenje ruskog jezika. List veli da komuniste u Protektoratu razvijaju veliku delatnost, i da se Gestapo ne usuduje da istupi protiv njih, da ne bi došlo do spora sa Sovjetskom Rusijom. Govori se čak o jednom incidentu sa sovjetskim trgovčkim atašoom u Pragu, kod čega su činovnici Gestapa morali da mu se izvine.

Seoski Sokoli iz Srema u Beogradu

Oko devedeset članova sokolskih četa iz Srema, iz Divoša, Šašinaca, Višnjiceva, Jarka, Kuzmina i Rače, posetili su, pod vođstvom starog sokolskog radnika br. D. Rašića iz Sremske Mitrovice, našu lepu prestonicu 9 o. m., gde su razgledali sve znamenitosti, muzeje, Narodnu skupštinu, redakcije novina, zooološki vrt itd. Izletnici su posetili i Savez Sokola KJ, gde ih je pozdravio br. A. Makarov. Svaki od braće i sestara je uzeo po nekoliko primeraka »Sokolskog Glasnika« i »Sokolac«, koje su obećali u što većem broju proširiti u svojim jedinicama. Br. Rašić se zahvalio na pozdravu i vrlo lepo govorio o potrebi širenja sokolskih listova. Naročito srdačno su pozdravljeni u Sokolskom domu »Matica«, gde im je priredena zakuska. Ovaj izlet je organizovala župa Beograd, na želju samih članova, koji su sa oduševljenjem posetili Beograd.

Sokolstvo u Dravskoj banovini

Zagrebačka »Nova Riječ« objavljuje članak o proganjanju naprednih elemenata u Sloveniji, pa navodi čitav niz proganjanja nad sokolskim pripadnicima. Tako n. pr. kaže:

»M. V. ima 22 službenih godina te odličnu kvalifikaciju. Za kaznu, što je marljivo radio u Sokolu te drugim kulturnim i nacionalnim društvima, premjestili su ga iz N. M., gdje je službovao 16 godina, u jedno gorsko selo sa malom školom i tamo je sada podređen mladoj učiteljici pripravnici. Na isti način postupalo se je sa jednim drugim učiteljem, koji ima već 22 godine službe, te jednom učiteljom sa 34 godine službe!

Zagrebački list iznosi dalje »dramatičan primer učitelja M. M.« itd.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo Zagreb III, priredilo je 3. o. m., uspešno Nikolinsku čuanku, na kojoj su pored ostalog programa, nastupili diletanti sa komadom »Ljubavno pismo«, od Trifkovića, za čiji uspeh ima najviše zasluga s. Gorenc. Deča su dobila darove. Svirao je orkestar društva, pod vođstvom br. Rivošekija. Društvo će kroz zimu prirediti još nekoliko ovakvih priredbi, koje članstvo i prijatelji Sokolstva posećuju u velikom broju.

Najstarije sokolsko društvo u Beogradu, Beograd-Matica, priredilo je u nedelju, 10. decembra u domu Kralja Aleksandra, veliku omladinsku akademiju, sa odličnim programom, koja je u svakom pogledu uspešna.

Sokolsko društvo Mostar priredilo je 9. decembra u prostorijama Oficirskog doma, svečanu godišnju zabavu. U odličnom programu nastupili su vežbači i vežbačice društva. Osim toga prikazan je i komad »Ona«, od Svetozara Čorovića. Opevali su lepe pesme Mile Janjić i I. Bošković. Svirala je sokolska muzika iz Mostara.

Sokolsko društvo Hrastnik, dravska banovina, održalo je 26. pr. m. svoju godišnju skupštinu u prisustvu brojnog članstva. Posle pozdrava društvenog starešine br. Farčnika, podneli su izveštaje pojedini funkcioneri, iz kojih se vidi, da je društveni rad u prošloj godini bio vrlo plodan, naročito u tehničkom pogledu. Na župskim utakmicama zauzeli su društveni vežbači 3. prva mesta. Uspešan je bio rad i u okviru Petrove Petletke. U ime župe Celje govorio je brat Pahor, nakon čega je izabrana nova uprava, sa bratom Farčnikom na čelu.

Sokolci u Obudovcu, kod Brčkog, osvetili su na svečan način temelj društvenog doma i zastavu, prethodne nedelje. Gradilište za dom poklonio je br. V. Pavlović, društveni zastavnik, a zastavu industrijalac iz Užica, T. Vukomanović, koga je veliki broj sokola i seljaka dočekao u povorci, sa konjicom i zastavama. Darodavca, koji je kumovao zastavi, pozdravio je starešina, br. R. Jovanović, sveštenik. Posle osvećenja govorio je arhiepiskop Sofrenović i br. Vukomanović. Lep patriotski govor održao je i starešina brčkog Sokola, Dr. Martin Ikić. Prisutni su priredili oduševljene manifestacije za Kralja i Jugoslaviju.

Sokolsko društvo Kastav, župa Sušak, priredilo je uspešno »Nikolinjsko veče«, u režiji br. Željka Grosmana. Brat Franjo Dukić-Zupanov, nagradio je sokolsku decu. Zabava je bila odlično posećena.

Sokolsko društvo Ljubljana Šiška sporoča sokolskomu članstvu in ostalemu občinstvu, da se žrebanje loterije, ki je bilo določeno na dan 2. decembra t. l. preloži na poznejši čas. Odložitev žrebanja smo primorani radi nastalih izrednih prilika, ki so med tem nastale. Dan žrebanja se bo objavil pravočasno. Že kupljene srečke veljajo še naprej. Vse sokolsko članstvo in Sokolstvu naklonjeno občinstvo naprošamo, da še nadalje sega po naših srečkah.

U sokolskom domu u Mandalini, blizu Šibenika, priredila je podoficirska čitaonica Kraljevske mornarice, Nikolinsko veče. Dvorana je bila puna sokola, mornara i građanstva. Svirao je orkestar Kraljevske mornarice i pevao zbor pitomaca Brodarske podoficirske škole. Posle programa, razvila se zabava. Mandalinski Sokoli pripremaju zabavu za Novu godinu.

Ker je Sokolsko društvo Sv. Jedert nad Laškim moralo vsled nastalih razmer prireditve loterije preložiti, obvešta tem potom javnost, da se bo ista vršila neprekidno v nedeljo 31. marca 1940. Segajte po srečkah — katerih je le malo število — zato do-

bitek prej mogoč. Stem bodete podržati tudi težnjo društva po postavitvi skromnega doma, katerega je društvo v tej vasi nujno potrebno.

Sokolsko društvo Rogoznica, iako pod teškim prilikama, uspešno napreduje u svom radu. Društvo je bilo najteže pogođeno gubitkom prostora, koje je imalo u opštinskoj zgradi, a koje su mu oduzete. Ipak Sokoli u Rogoznici nisu klonuli uprkos svima neprilikama, u svom radu za velike sokolske ideale.

Jugoslovenstvo je danas u teškoj, ali časnoj i viteškoj borbi, a »Sokolski Glasnik« je jedan od najodlučnijih boraca za pobjedu jugoslovenske misli.

Stoga je dužnost svakog Jugoslavena da širi »Sokolski Glasnik« i da odmah pošalje pretplatu!

Zbor delegata društava župe Novi Sad

Posle plenarne sednice Uprave sokolske župe Novi Sad, zasedavao je 10. decembra Zbor društvenih delegata ove župe, na kome je uzeo učešća celo Starešinstvo i 102 delegata društava i četa. Bez malo sva društva su bila zastupljena, tako da ovaj zbor spada među dosada najposećenije. Pretsedavao je brat starešina župe, Dr. Ignjat Pavlas.

Otvorajući sednicu brat starešina je održao sažet ideološki govor u kome je istakao stav Sokolstva u sadašnjici i njegove dužnosti. Posle toga su funkcioneri podneli izveštaje o radu župe i jedinica u ovoj godini. Iz izveštaja se vidi da je rad, uprkos preprekama, u glavnom zadovoljavajući. Podneti su konkretni predlozi kako bi se unapredio sokolski rad u svima pravcima. Razvila se živahna diskusija, koja je vođena željom, kako bi se u ovom delu zemlje postigli što veći sokolski, pa sledstveno i nacionalni uspehi. Kako je zboru prisustvovao brat Perko Mrkajić, gušlar bratske Sokolske župe Mostar, koji putuje radi propagande Petrove petoletnice, to je uzeo reč i podvukao svoje veselje što je bio u mogućnosti da prisustvuje jednom ovakvom zboru.

Iza toga usvojeni su jednočasno predlozi brata načelnika, da se u narednoj godini posveti puna pažnja unutrašnjem radu jedinica, te da se u toku zime održe u društvima i u župi prednjači tečajevi kako bi se spremiti potreban broj predjaka i predjacića. Najzad je iznet program sveokolskog sleća u Beogradu 1941. godine, a rešeno je da se u toku zime održi tečaj o odbrambenosti. Odlučeno je da se glavno težište sokolskih priredaba u idućoj godini položi na okružne svetove i javne vežbe.

Vođena je diskusija po pitanju prosvetnog rada, pa su primljeni predlozi brata prosvetara, da se s obzirom na današnje prilike ima pokloniti što veća pažnja obaveštavanju članstva o aktuelnim problemima današnjice. Istaknuto je da je u našoj župi, kao i celom Savezu, mali broj pretplatnika na sokolske listove i ako su ovi na jednoj zavidnoj visini pa su i u tom pogledu donete potrebne odluke, a u cilju da se poveća broj pretplatnika. Živo se diskutovalo o narodnom odbrambenom radu i Petrovoj petoletici.

Istaknuto je sa strane delegata da je obilazak jedinica, koji je župa ove jeseni, putem izaslanika izvršila, najbolje sredstvo da se oživi sokolski rad, pa su izrazili želju da Župa tim putem nastavi. Župa je, naime, u toku od nekoliko nedelja obišla sve svoje jedinice u cilju organizovanja narodno odbrambenih oteka i u cilju poticanja Sokolstva na intenzivniji rad. Blagodareni požrtvornosti braće iz Uprave župe, ovaj posao je izvršen sa minimalnim troškom.

Konstatovano je najzad da je Župa u toku ove godine povećala članstvo sa 342 nova pripadnika, što je takođe značajna činjenica. M. Knežević

Čiji je »Hrvatski junak«

Splitska »Katolička Riječ« primećuje, da je »Hrvatski glasnik« javio nedavno o svima organizacijama u Splitu, koje su »u sklopu HSS« ali da među njima ne spominje »Hrvatskog Junaka«. Isti list beleži, da je »Hrvatski Junak« u Splitu dao izjavu, u kojoj se brani, da nije klerikalno društvo.

Kad se sve to zbroji, izlazi, da je »Hrvatski Junak« ipak klerikalno društvo, i da ga, možda baš zato, HSS ne računa među svoje. Čini se, uostalom, da sa »Hrvatskim Junakom« uopšte nešto zapinje...

Sokolski smučarski program

Od 28. decembra do 4. januara 1940. održaće se sokolski savezni smučarski tečaj za članice i stariji ženski naraštaj. Tečaj će se održati na Jezerskem, u sokolskoj župi Kranj. U tečaj će se primiti: 1) holje smučarke-članice i starije naraštajke (od 16 do 18 godina), koje će se pripremiti za takmičenja, i 2) članice, koje će se pripremati za rad na organizovanju i propagandi smučarstva po sokolskim župama i sokolskim društvima. U prijavama treba navesti samo one smučarke, koje će zaista moći da odgovore uslovima. U prijavi treba naznačiti: a) dan, mesec i godinu rođenja, b) od kada smuča, c) da li se priprema za takmičaricu ili za organizaciju smučarstva i d) gde se je do sada takmičila i kada. U prijavama treba takmičarke poredati onim redom, kojim se želi da budu primljene. Savez Sokola nastojaće da primi što veći broj tečajki. Putni trošak snosi pojedinak, odnosno društvo ili župa, koja ju prijavljuje, dok stan i hranu snosi Savez Sokola.

Sve tečajke dužne su učestvovati posle završenog tečaja na Pokrajinskim smučarskim utakmicama u Kranjskoj Gori, koje će se održati 5. do 6. januara 1940. godine. Prema tome sve tečajke dužne su da se pobrinu za odsustva, od 27. decembra do 7. januara 1940.

Prijave poslati Načelnstvu Saveza SKJ odmah, a najkasnije do 18. decembra o. g. Primljene tečajke biće obaveštene blagovremeno o prijemu na tečaj. J. S.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Iz Bukurešta i Ankare se javlja, da postoji sve življa izmena misli između ove dve prestonice. Spoljni položaj se smatra kao ožbiljan, a naročitu pozornost je izazvala poseta predsednika turske republike pograničnim trupama, koje se nalaze na granici Sovjetske Rusije. Ne da se ustanoviti, koliko tu dolaze u obzir engleski i francuski uticaji, ali je sigurno, da Turska vodi pregovore sa firmom Wickers-Armstrong, za podizanje velikih fabrika oružja i municije u Turskoj, pomoću kredita, koje bi dobila od Engleske. Dalje se javlja, da se francuski general Weygand vraća ponovo u Siriju, gde se sprema velika ekspedicijska armija, između Crnog i Kaspijskog Mora, i gde se gradi čitava mreža avionskih baza.

»Lavoro Fascista« objavljuje članak o vestima, koje su raširene u inozemstvu, da bi Madžarska ustupila Sovjetima Prikarpatску Rusiju, a da bi zato dobila u zamenu Erdelj. Italijanski list se odlučno tome protivi, jer bi to značilo puštanje Sovjeta u srce Srednje Evrope; i tvrdi, da Madžarska neće nikada na to pristati.

Nedavno je specijalni sud, u Frankfurtu na Majni, osudio tri lica zbog slušanja stranih radio stanica, ma da su se optuženi branili time, da je jedna stanica slučajno dobila spoj za Parizom i da ga je odmah prekinula; a drugi su tvrdili da su slušali samo neutralne stanice. Sud je međutim utvrdio, da je i slušanje neutralnih stanica kažnjivo, i to ne samo slušanje vesti, već i slušanje muzičkih komada.

Čitajući novine...

»Posavska Hrvatska«, koja izlazi u Slavonskom Brodu, donosi, — a za grebačka »Hrvatska straža«, sa odobravanjem i zadovoljstvom prenosi, — ove tekstualne reči:

»Hrvatska Akademija znanosti i umjetnosti«, zove se sada zagrebačka akademija, na osnovu zaključka svoje sjednice, održane ovih dana u Zagrebu. Prema tome je likvidiran jedan od zadnjih ostataka štrosmajerovštine u Hrvatskoj.

Nisu li time najeklatantnije potvrđeni navodi današnjeg našeg uvodnog članka, — da je promena imena Jugoslovenske akademije išla u prvom redu za tim, da likvidira i uništi štrosmajerov napredni i slovenski duh Akademije, koga frankofurtimaši nazivaju »štrosmajerovštinom«?!

I nije li to javna sablazan, da list, koji se hvali da je organ katoličke crkve i hrvatskih katoličkih biskupa, može, da donese naslov, kao što je »Likvidacija štrosmajerovštine«, gazeći time i najosnovnije poštovanje, što ga i poslednji čovek sa ulice treba da ima, prema čoveku, koji je bio hrvatski katolički biskup, — i to jedan od najvećih?!

Pišući o promeni imena Jugoslovenske Akademije u Zagrebu, g. H. R., veli u »Srpskom Glasu« i ovo:

»Jugoslovenska Akademija je jedna mala, provincijalna naučna ustanova. Ako izumete 3—4 naučnika od vrednosti, nauka je u njoj vrlo slabo zastupljena«. Itd. Ovakvim nipodaštavanjem, koje ne pokazuje ni takt ni ukus, izaziva se samo zla krv i kod onih Hrvata, koji nisu za promenu imena Akademije; a onima koji zaista mrze i srpstvo i jugoslovenstvo, daje se argument za njihovu radu. Ni mi ne smatramo da je današnja zagrebačka akademija neki skup velikana, ali koja li je akademija uopšte takva? I stanu li se sad sa srpske strane hrvatske naučne i umetničke ustanove nazivati »malim i provincijalnim«, neće li se sa druge strane odgovoriti sličnim merilom i nećemo li onda svi završiti u vrlo neplodnoj i opštoj — batrahomiomahiji?!

Nedavno smo primetili, da klerikalna »Hrvatska straža« nije nikad ni jednom reči zabeležila ni jednu izjavu vođa čeških katolika o progonstvima crkve u Češkoj i Moravskoj. Ali je zato, i te kako opširno, i to na prvoj strani, objavila nedavni demant nemačke agencije DNB, o tome da su vesti o progonstvima katolika u Češkoj neistinite, i da je uapšte »samo« 16. mladih katoličkih svećenika...

»Deutsche Allgemeine Zeitung« se ljuti na zapadne demokratije, što su primale srpsku i ostalu balkansku inteligenciju, na univerzitetu u Sorboni i Oksfordu, — veleći da su na taj način nametnuli demokratiju patrijarhalnom Balkanu, koji da je inače sudbinom i tradicijom privezan uz germanstvo...

Čitava Dalmacija prepričava govor poznatog separatističkog vođe, Paska Kaliterne, prilikom posete bana Šubašića Šibeniku, u kome se neobično »akademskim« izrazima osvrnuo na Srbe i na Jugoslavena... Čudnovato je samo, da se ni jedan od listova, koji su pristalice g. Kaliterne, nije smatrao počašćenim, da donese doslovan tekst tog — antologijskog govora...

»Jugoslovenska pošta« prima iz Gornjeg Milanovca, da je na nekom zboru »došlo do fizičkog razračunavanja između bivšeg ministra g. Čvrkića i pintera, g. Petrovića, zato što je g. Petrović g. ministru napravio neke primedbe.«

Ne znamo i ne tiče nas se, ko ima pravo. Ali smatramo da treba umeti biti ministar...

Izašao je iz štampe kalendar »SOKOLSKA NJIVA« za 1940. g., sa biranim sadržajem. Preporučamo našem članstvu, da ga na vreme nabavi. Cena je samo 10 dinara. Naručuje se kod Saveza Sokola KJ, po štan. fah 342.

Tečaj Saveza Sokola za pred-vojničku obuku župskih prednjaka

Intenzivno razvijajući i produbljujući rad u svim granama telesnog vaspitanja, koje obuhvata bogati i svestrani sistem sokolskog rada, načelnništvo Saveza Sokola K. J. nastavlja priređivanjem svojih tečajeva, kojih je predviđen čitav niz.

Koncem oktobra ove godine otpočeo je tako u vežbaonici Saveznog doma u Beogradu tečaj iz predvojničke obuke za župske putujuće prednjake. Svrha je ovog tečaja da se njegovim polaznicima dađu solidni temelji teoretskog i praktičnog znanja iz grana vojne nastave, kako bi zatim i sami u svojim župama priređivali slične tečajeve iz predvojničke obuke; za prednjake svojih jedinica, a ovi opet da bi se osposobili za uspešno provođanje predvojničke obuke, sa članovima svojih jedinica.

Nema sumnje, da su ovakvi tečajevi od naročitog značaja i velike koristi, jer oni uspešno pripomažu olakšavanju zadataka naše narodne odbrane, naše vojske, koja tako u svoje redove dobiva već dobro spremljene snage. A to je od velike koristi i za same Sokole, koji po čl. 42 i čl. 49 Zakona o ustroju vojske i mornarice uživaju povlasticu da služe manje u kadru, i to: tri meseca oni koji bi trebali da služe puna rok, a 45 dana manje oni koji bi trebali da služe skraćeni rok, i što im je pored toga, služba u kadru znatno olakšana. Dakako, ovim povlasticama mogu se koristiti oni, koji su bili bar tri godine bez prekida pripadnici Sokola i koji su, za to vreme, redovno vežbali te položili propisani ispit iz vojnih predmeta, prema propisima načelnništva Saveza Sokola.

Na ovaj tečaj poslate su skoro sve sokolske župe svoje putujuće župske prednjake. Tečaj je na internatskoj osnovi i vrši se strogo u vojničkom duhu.

Nadzor nad tečajem vrši savezni načelnik br. Ivan Kovač, a tečaj vodi član saveznog tehničkog odbora br. Frano Žic. Nastavnici su većinom oficiri, koji izvedu nastavu po knjizi: »Potrebna znanja za ispite Sokola koji žele da služe manje u kadru«, koju su napisali, art. puk. Dimitrije Pavlović, sanitetski pukovnik Dr. Milivoje M. Radulović, art. kap. I klase Miroslav T. Rašić, art. poručnik Dragutin A. Valter i br. Rafael Ban, savezni prednjak.

Tečaj se završava danas, 15. decembra.

OLIMPIJSKE VESTI

Ma da se Finska nalazi u ratu, i ma da je njen glavni grad, Helsinki, izložen bombardovanju, još uvek zvanično nije odložena olimpijada, koja je trebala iduće godine da se održi u toj varoši. Javlja se čak, da se sve države i dalje spremaju za olimpijadu, a Helsinki saopštava, ako se sukob sa Rusijom reši pre prvog maja, da će se olimpijada ipak održati. Međutim se u međunarodnim krugovima sve manje veruje u mogućnost da se olimpijada u Helsinkiu održi.

16 i 17. o. m. proslaviće Jugoslovenski olimpijski odbor, čije je sedište u Zagrebu, 20-godišnjicu svog postojanja. Tom prilikom će govoriti Dr. Števan Hadži, Dr. F. Bučar i Miroslav Dobrin.

SOKOLSKA ŠTEDNJA I KREDITNA ZADRUGA U SPLITU

Stanje na 30. novembra 1939. Aktiva: Blagajna: primila 1.072.894, izdala 1.071.095,75, stanje 1.798,25. — Zajmovi: izdano 340.517, povraćeno 89.593, stanje 250.924. — Aktivni tekući računi: uloženo 699.715,50, dignuto 540.386, stanje 168.725,50, kod Hip. banke 119.877, poštan. šted. 540,50, privatni 48.308. — Tiskanje: 4.256. — Inventar: 401. — Udeli kod revizija saveza 1.000. — Troškovi: 1.194,25. — Ukupno aktiva: 428.299. — Pasiva: Uloži na štednju: uloženo 530.891,50, dignuto 158.314,50, stanje 372.577. — Sitna štednja: 2.916. — Pasivni tekući računi: 9.396. — Privremeni računi: 280. — Dohotci: 14.185. — Poslov-

ni udeli: primljeno 26.700, povraćeno 275, stanje 26.425. — Pričuvna zaklada: 1.260. — Prosvetni fond: 630. — Socijalni fond: 630. — Ukupno pasiva: 428.299. — Ukupni promet: 2.414.368,75, novč. prom.: 2.143.989,75. — Zadruga ima 278 članova sa 1.061 poslovnih udelu.

Sadržina sokolskih listova

»SOKOLSKI VESNIK«

List za sokolsko vaspitanje dece i naraštaja, koji izlazi u Sremskoj Mitrovici u redakciji brata Dim. Rašića, školskog nadzornika, donosi u 4

broju ovaj sadržaj: Značaj Prvog Decembra (Nikola Kirić); — Taj se dan ne zaboravlja (Hristina Spaić); — Živela Jugoslavija, igrokaz (I. Mitrović); — Sokolski rad na selu; — Ne čuje se pesma (B. Belimarković); — pesme: Divno li je! (Dr. V. Rašić); — Pravi Soko; — Mladom Sokolu (J. Malezanović); — Komšiniće, mala scena, (S. K.); — Zabavni deo, vesti i dr. Preporučamo list našem članstvu, naročito vodnicima dece i naraštaja.

»NAŠA RADOST«

Izšao je i 2 broj ovog lista jugoslovenske sokolske dece, sa ovim

sadržajem: Deveti oktobar; — Kiča Sekolić, pesma (J. Udicki); — Rastanak (Fr. Katarinić); — Rode moj, pesma (Dr. V. Rašić); — Ptice budilke; — Hudobčeva dlaka; — Doživljaji kraljice od Milinije; — Oktobarski

dani na selu (J. Matešić); — Lakomna kokoška; — Lov na velike živali; — Prije dvadeset hiljada godina; — Jam nam pripoveda o zgodovino; — Praktični saveti; — Igre; — Prilog: Našim mališanima.

»GORENJSKI SOKOL«

Izšao je 3 broj ovog vesnika sokolske župe Kranj sa sledećim sadržajem: Na delu; — Uvodna beseda; — Posebne določbe za leto 1940; — Prosveta; — Tečaji, razno.

ČASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrana popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
klimaca i značaka.

Semenje
za polje i vrt
nuđa
**Sever &
Komp.
Ljubljana**
Tražite cenovnik.

KNJIŽARA I PAPIRNICI

»FENIKS«

GOJKO ČEBA
BEOGRAD, Pašićeva 24

Preporučuje:

veliki izbor poklona
za božićne praznike.

Vizitkarte za čestitanje praznika po ceni za 100 komada sa štampom Dinara 20.— Karton po izboru.

ZATRAŽITE
CIJENIK ZA
ZIMSKIE
ŠPORTOVE

PRVA JUGOSLAVENSKA
INDUSTRIJA ŠPORTSKIH
POTREPŠTINA

M. DRUCKER
ZAGREB
ILICA 39

Najveće preduzeće športskih potrepština u državi.

Veletrgovina žita in moke

A. VOLK — LJUBLJANA

Resljeva cesta 24

Zemljoradnici,

gnojite Vaša polja osim stajskog gnoja i umjetnim gnojem, pak ćete postići dva i više puta veći prinos.

U današnje doba upotreba umjetnih gnojiva rentabilnija je nego ikada. Naši proizvodi:

Vapneni dušik 16%

Nitrofoskal-I

Nitrofoskal-II

Najkorisnije mogu se upotrebiti za gnojenje svih usjeva.

Osim toga proizvadjamo:

KARBID za acetilensko
osvjetljenje i zavarivanje
svih metala
FERROKROM

Nitrofoskal-III

Nitrofos

40% mokraćevina

FERROSILICIJ

ELEKTRO-KORUND

AMONIJAK

AMONIJAČNU VODU

Stručne upute za upotrebu
umjetnih gnojiva tražite kod

Tvornice za dušik d. d. Ruše.